

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Til:
NVE
Postboks 5091, Majorstuen
0301 Oslo
uttalelse@nve.no

Vår dato: 11.09.2024

Vår referanse: 2024/666

Deres referanse: 2024121819
Op

Uttale til detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Valldalen

Det vises til brev fra NVE 11.07.2024 med forespørsel om uttale til detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Valldalen. Arbeidsutvalget behandlet saken over e-post fra 05.09.2024, sak 57/24, og vil gi følgende uttale:

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet uttaler seg med hensyn til villreinens interesser. Etter § 21 i hjorteviltforskriften skal nemnda arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og villreinen sine leveområder. Villreinen er en nasjonal ansvarsart for Norge, og siden 2021 er arten oppført på rødlista. Villreinen har fått en egen stortingsmelding med mål om at den negative utviklingen skal stoppes innen 2030, alle villreinområder skal havne på minimum middels kvalitet etter kvalitetsnorm for villrein innen 2050, og de nasjonale villreinområdene skal ha god kvalitet innen 2100.

Villreinnemnda har ingen innvendinger mot at nødvendig rehabilitering utføres. Vi ber likevel om at det tas ekstra hensyn til at villreinen kan komme til å kalve øst for anleggsområdene i perioden mellom midten av april og midten av juni. Tiltakshaver bør ta kontakt med SNO for avklaring om hvor villreinen befinner seg, og det bør unngås større sprengningsarbeid eller annen ekstra støyende aktivitet dersom det er villrein i nærheten.

Saksdokumenter

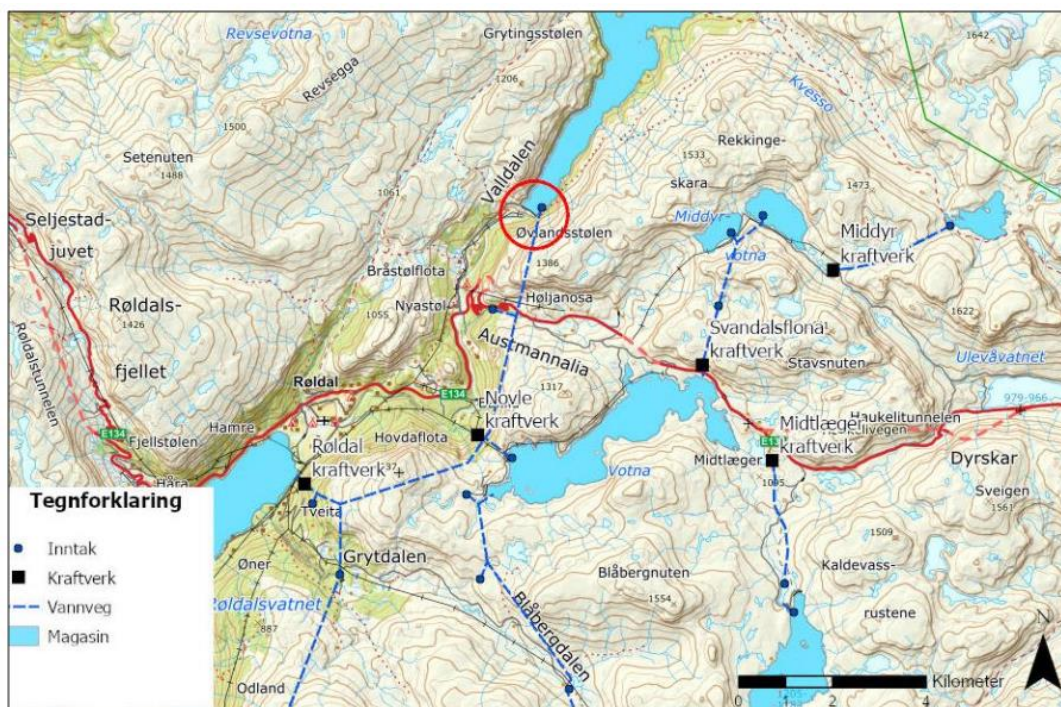
1. Høring av detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Valldalen

Saken

NVE har sendt ut en detaljplan for miljø og landskap for rehabilitering av dam Valldalen på høring. Dam Valldalen er et inntaksmagasin som inngår i Røldal-Suldal-reguleringen, og ligger i Røldal i Ullensvang kommune, ca. 6 km i luftlinje fra sentrum (*Figur 1*). Konsesjon for anlegget foreligger, så konsesjonsspørsmålet er derfor ikke gjenstand for ny høring. Det er Lyse Kraft DA som er dagens konsesjonær, og Hydro er ansvarlig operatør. Dammen har en reguleringshøyde på 80 m, med laveste regulerte vannstand på 665 moh. og høyeste regulerte vannstand på 745 moh..

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Figur 1. Kart fra detaljplan over dam Valdalen plassering (rød sirkel) nord for E134.

Dam Valdalen og områdene det er planlagt arbeid ligger rett utenfor Hardangervidda villreinområde. I regional plan for Hardangervidda er området for damanlegget avsatt til 'fjell og fjordbygder'. Det aller meste av tiltaksområdet er avsatt til LNF-område i kommuneplan (kommuneplanens arealdel for tidligere Odda kommune).

Bakgrunnen for rehabiliteringen er at det ble avdekt avvik under revurdering av damanlegget mellom 2017 og 2021. Dammen omfattes av de strengeste kravene til damsikkerhet. Det ble avdekt avvik på følgende områder:

- Kapasitet til å håndtere/lede bort store flommer
- Arrangement for beredskapsmessig senking av magasinet (6 meter ila. 6 døgn)

I arbeidet ønsker de å ruste dam Valdalen for en fremtid med klimaendringer og økte flommer. De vil derfor øke kapasiteten for å avlede flom ved å bygge en ny overløpsterskel med tappeluken og en ny parallell flomtunnel ut fra magasinet. De vil også øke «innløpsbassenget» (samlekanalen) for flomvann, slik at dette har kapasitet til å ta unna større flommer.

Tiltaket omfatter i hovedtrekk følgende arbeid:

- Riving og sanering av dagens overløpskonstruksjon
- Etablering av ny betongdam (overløpsterskel) med lukehus og tappearrangement
- Etablering av ny supplerende flomtunnel som i fremtiden vil samvirke med bestående flomsjakt
- Utvidelse av innløpsbasseng for flomvann
- Dimensjonering av tappeluken for samsvar med krav til beredskapsmessig senkning av magasinet
- Det betydelige volumet sprengstein som tas ut, skal fraktes til Liamyrene og brukes av Statens vegvesen til ny E134 gjennom Røldal

Det er tre områder hvor det blir behov for terrenginngrep og anleggsarbeid, som vist i Figur 2. I anleggsområde 1 blir det flytting av vei og nytt flomoverløp, innløpsbasseng og flomtunnel. I anleggsområde 2 blir det et påhugg for flomtunnel, i tillegg til lagerområder. Ved anleggsområde 3 blir

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Adresse: Møsvannsveien 1149, 3660 Rjukan

E-post: hardangerviddaområdet@statsforvalteren.no / Tlf.: 32 26 66 13

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

det rigg og lager. Dette området ble brukt som riggområde da dammen ble bygd på 60-tallet og brukes i dag til parkering av hytteeierne rett sør for dammen og turgåere som reiser innover Valldalen. Parkeringen vil ikke kunne benyttes av private i anleggsperioden, og Hydro ønsker derfor å anlegge to parkeringsplasser inne i hyttefeltet til bruk i anleggsfasen.

Figur 2. Kart fra detaljplan over de tre anleggsområdene.

Det er lagd en fremdriftsplan for arbeidet i Tabell 1.2 i detaljplanen. Anleggsarbeidene er planlagt med oppstart i slutten av april 2025. Sprengningsarbeid og massetransport til nye E134 ved Liamyrane er planlagt ferdigstilt før vinteren 2025. Betongarbeider vil pågå gjennom vinteren og ferdigstilles før fylling av magasinet sommeren 2026. Sluttarrondering og opprydding er planlagt ferdigstilt innen utgangen av 2026.

Det pågår for tiden et arbeid med revisjon av konsesjonsvilkår for Røldal-Suldal-vassdragene, og konsesjonssøknad om opprusting og utvidelse av kraftverka. Dette er også ute på høring fra NVE.

Vurdering

Hardangervidda villreinområde ble vurdert til dårlig kvalitet i henhold til kvalitetsnorm for villrein, og det må gjøres et arbeid for å bedre tilstanden. En sentral årsak til at det går dårlig er at leveområdene til villreinen er presset, og menneskelig påvirkning forstyrrer villreinen. Villreinen er naturlig svært var for forstyrrelser, og trenger store områder da den bruker areal i sykluser som varierer i løpet av året og mellom år. I juni i år fikk villreinen sin egen stortingsmelding «Ein forbetra tilstand for villrein», da utviklingen for villrein i Norge har vært negativ over svært lang tid. I stortingsmeldinga ble det vedtatt mål om å stoppe den negative utviklingen i villreinområdene innen 2030, å oppnå minimum middels kvalitet for alle villreinområdene innen 2050 og god kvalitet for alle nasjonale villreinområder innen 2100.

Miljødirektoratet har tegnet grensen for villreinens leveområde med et eksakt omriss rundt Valldalsvatnet. Selve vannoverflaten til Valldalsvatnet er derfor ikke en del av Hardangervidda villreinområde, og er også utelatt fra regional plan for Hardangervidda. Områdene rundt vest, nord og øst for vannet er en del av Hardangervidda villreinområde. Den sørlige enden er ikke en del av

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Adresse: Møsvannsveien 1149, 3660 Rjukan

E-post: hardangerviddaområdet@statsforvalteren.no / Tlf.: 32 26 66 13

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

villreinområdet, men er innlemmet i regional plan for Hardangervidda. Her er området avsatt til 'fjell og fjordbygder', og det er her anleggsområdene for rehabiliteringen er plassert. Anleggsområdene ligger derfor ende utenfor villreinområdet. Rehabilitering av dammen vil i liten grad endre forholdene dammen allerede har skapt i naturen, men anleggsarbeidene vil innebære midlertidige inngrep og forstyrrelser.

Selv om områdene for anleggsarbeid teknisk sett ligger utenfor villreinområdet, så vil arbeidet kunne innebære forstyrrelse for villreinen da det er svært nærliggende. Lyd bærer langt i fjellet, og vi vil forvente mye støy som kan prege områdene rundt. Rett øst for Valldalsvatnet finner vi kalvingsområder for villrein. Tidligere brukte villreinen ofte områder på nordvestvidda som kalvingsområder, men nå kalver dyrene gjerne sør for Kvenna, fra Valldalen, og særlig østover mot Vinje. Villreinen kalver mellom midten av april og midten av juni, og i denne perioden trenger dyrene ro. Særlig større sprengningsarbeid og ekstra støyende aktiviteter burde man være forsiktig med. Et tiltak for å minimere konflikt med villrein, er å ta kontakt med SNO i forkant for å avklare hvor villreinen befinner seg. Da kan man unngå det mest støyende arbeidet hvis villreinen er i nærheten. Utover sensommeren og mot vinterstid, så vandrer dyrene ofte nordover og det blir mindre konflikt i disse periodene.

Konklusjon

Anleggsarbeidene ligger rett utenfor villreinområdet, men har potensiale for å forstyrre villreinen hvis den kommer i nærheten da man kan forvente mye støy. Kalvingsområdene til villreinen ligger på sørvidda, og strekker seg fra Valldalen i vest og østover mot Vinje. Ekstra støyende anleggsaktiviteter, som spregningararbeid, burde man være forsiktig med i perioden mellom midten av april og midten av juni når villreinen kalver. Dersom det er observert dyr i nærheten bør man unngå det mest støyende arbeidet. Utover sensommeren, høsten og vinterstid er arbeidet mindre problematisk med hensyn til villrein.

Forslag til vedtak om uttale

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet uttaler seg med hensyn til villreinens interesser. Etter § 21 i hjorteviltforskriften skal nemnda arbeide for en langsiktig bærekraftig forvaltning av villreinen og villreinen sine leveområder. Villreinen er en nasjonal ansvarsart for Norge, og siden 2021 er arten oppført på rødlista. Villreinen har fått en egen stortingsmelding med mål om at den negative utviklingen skal stoppes innen 2030, alle villreinområder skal havne på minimum middels kvalitet etter kvalitetsnorm for villrein innen 2050, og de nasjonale villreinområdene skal ha god kvalitet innen 2100.

Villreinnemnda har ingen innvendinger mot at nødvendig rehabilitering utføres. Vi ber likevel om at det tas ekstra hensyn til at villreinen kan komme til å kalve øst for anleggsområdene i perioden mellom midten av april og midten av juni. Det bør derfor ikke utføres større sprengningsarbeider eller annen ekstra støyende aktivitet i denne perioden.

Behandling i villreinnemnda

Arbeidsutvalget la fram nytt forslag til uttale. Arbeidsutvalget vedtok enstemmig nytt forslag.

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Adresse: Møsvannsveien 1149, 3660 Rjukan

E-post: hardangerviddaområdet@statsforvalteren.no / Tlf.: 32 26 66 13

Villreinnemnda for Hardangerviddaområdet

Med hilsen

Samson Hamre (s)
Leder

Hilde Mari Omlid
Sekretær

Kopi:

Statsforvalteren i Vestland
Vestland fylkeskommune
Ullensvang kommune